

פרשת תצוה

- "תהיין לשני עשר שבט" (כח, כא) - ולא "לשנים עשר" כמו בשאר המקומות בתורה [מנחת-שי].
- "וַיִּרְכְּסוּ אֶת-הַזֹּשֶׁן מִטְּבַעְתּוֹ" (כח, כח) - הואו בשוא שהוא ואו החיבור ולא בפתח שאז היה ואו ההיפוך מעתיד לעבר, והכף דגושה לאחר שוא נח. "וְלֹא-יִזוּז הַזֹּשֶׁן מִעַל הָאֶפֶוד" - יש להפריד בין הדבקים של "מעל האפוד" ולבטא היטב את ההא שלא ישמע "מעל לאפוד" או "מעלאפוד".
- "כִּפֵּי תֹזְרָא יִהְיֶה-לוֹ" (כח, לב) - החית בשוא לבדו לא בחטף-פתח [מנחת-שי].
- "וְעֵשִׂית צִיץ זָהָב טָהוֹר" (כח, לו) - הצדי דגושה מדין אתי מרחיק.
- "וְאֶפְרָתָה לֹא בּוֹזֵשׁב הָאֶפֶוד" (כט, ה) - השוא שבדלת של "ואפדת" הוא נח, והמילה היא מלרע לא נסוג אחר, לכן אין בו דין אתי מרחיק והלמד של "לו" רפה.

- "וְכִתְנַת תְּשִׁבֵן" (כח, ד) - הכף בשוא לא בקבוץ⁴⁸. "וְעֵשׂוּ בְּגָדֵי-קֹדֶשׁ" - הבית רפה שבאה בראש מילה לאחר אהו"י, גם הגימל שאחריה רפה שבאה בשוא נח באמצע המילה והדלת גם כן רפה אע"פ שבאה לאחר שוא נח מפני שנשארה ברפיונה כבתחילה במילה "בגדים" כמו מלכים-מלכיהם. ומנהג יהודי בבל היה לבטא בית רפה כמו דגושה (שנשכח מאתם) וכבר למדו כאן בא"י לבטא את הבית הרפה כדבעי. אלא שמזלם של הגימל, הדלת והתיו הרפים לא שפר, וכמעט שאין מי שיודע לבטאם כראוי.
- "מִעֵשֶׂה זֹרֵשׁ אֲבֹן" (כח, יא) - "חרש" - החית בקמץ והריש בפתח. והיה צריך להיות ניקודו כמו "נְגַר", "גְּנָב", "חֲמַר" בפתח וקמץ אחריו, שכן משקל התואר לאחד שרגיל לעשות פעולה מסוימת. אלא שהפתח שהיה ראוי לבוא בראש המילה הפך לקמץ מהסיבה שלאחר פתח שהיא תנועה קטנה היה צריך לבוא דגש כמו במילה "גְּנָב" אלא מכיוון שבריש בד"כ לא יבוא דגש לכן החית נקמצה. דבר נוסף המוסבר בדברי רש"י והרשב"ם שבגלל הסמיכות למילה "אבן" הפך הקמץ בריש לפתח. ומעתה מכיוון שבסמיכות עסקינן החית שבראש המילה הייתה צריכה להיות חטופה (בחטף-פתח) כמו "זָהָב", ובסמיכות - "זָהָב הַתְּנוּפָה" (לח, כד), "זֹכָם", ובסמיכות "כָּל־זֹכָם-לֵב" (לא, ו) ואעפ"כ באה כאן החית בקמץ ולא בחטף. וצריך ביאור מה ההבדל בין "חרש" ל"חכס" ו"זהב" שבהם הקמץ נהפך לחטף⁴⁹ בסמיכות? וברשב"ם כתב "ומשקל דגש הוא כמו גְּנָב, לְכַן הַחִית קְמוּלָה וְלֹא חֲטוּפָה". ומוסבר במירא דכיא מדקדוקי רש"י "שְׁהַקְמַץ שֶׁב־חֲכַס" וְשֶׁב־זָהָב פֶּחַ הַפּוּעֵל שְׁלֵהֶם הִיא נְקוּדָתָה הַעֲלֵמִית וְלִכְךָ יִשְׁתַּנֶּה בְּסַמִּיכוֹת (לחטף) אֲבָל כֹּאן צְמִילַת "חֲרַשׁ" הַקְמַץ שְׂבַחִית הוּא רַק לְתַשְׁלוּם הַדְּגָשׁ שֶׁהִיא רֵאוּי לְהִיּוֹת צְרִיךְ שְׂבַחֲמַת הִיא רֵאוּי לְנִקֵּד הַחִית צְפַתָּה לְכַךְ לֹא תִשְׁתַּנֶּה בְּסַמִּיכוֹת. ע"ש.

⁴⁸ כמו בפרק כט פסוק ה.
⁴⁹ בכלל החטפים גם השוא.